

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0530075 Önnarp

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingsmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Lars Sjögren

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställd 511-29183-2005
2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530075 Önnarp

Kommun: Ulricehamn Områdets totala areal: 3,2 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 6430 - Högörtssamhällen
- 6510 - Slätterängar i låglandet
- 91E0 - Svämlövskog*
- 1029 - Flodpärlmussla

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

3260 - Mindre vattendrag

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

91E0 - Svämlövskog

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Syftet med området är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå för de naturtyper och arter (enligt habitatdirektivet), som ingår i området.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i januari 1997.

Beskrivning av området

Dalgången mellan Önnarp och Oset är sedan länge känd som den kanske rikaste lokalen i Västergötland för kåltistel, en art som är sällsynt norr om Skåne. Under seklets tidiga decennier hölls dalsidorna fortfarande öppna genom slätter och bete. På en lagaskifteskarta från 1914 beskrivs nordslutningen mot ån som ängsmark: närmast ån sidvall, högre upp i slutningen hårdvall. Ängsmarken på fastigheten Önnarp 2:5 hävdades med slätter fram till slutet av 40-talet, därefter skedde en snabb igenväxning med asp, björk, videbuskar, barrträd etc. Under 1970-talet gjordes naturvårdande arbeten inom området och man försökte återge området dess forna karaktär. Större delen av området består alltså av en restaurerad äng. Hela området är fuktigt och står under inflytande av rörligt grundvatten. I den nedre delen finns ett kärr som tidvis är översvämmat. Kärrmarken nedom fuktängen är glest bevuxet med glasbjörkar och enstaka buskar av bl a blekvide, svartvide och jolster. Dominanta arter i fältskiktet är älggräs,

vattenklöver och kärrviol, mer anmärkningsvärda inslag är fjällskära, myskbrodd, knagglestarr, ängsstarr och loppstarr. Ån kantas, utom vid kärret, av en smal bård av huvudsakligen klibbal. Det ovanliga gräset backskafting växer i ett vackert bestånd på en ö strax öster om kärret. Längre västerut finner man den i södra Sverige sällsynta mossviolen. Ån hyser en rik förekomst av flodpärlmussla.

Västligaste delen av området utgörs av lövskog. Det mycket täta trädskiktet domineras av gråal, i övrigt ingår bl a hägg, björk och gran. Svalört är en av de mest framträdande arterna i fältskiktet, som dessutom innehåller bl a kransrams, gulsippa, fjällskära, korallrot och, på gränsen till fuktängen, underviol.

Området är skyddat som naturreservat.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Se respektive naturtyp.

Markägarförhållanden

Privat.

Vad kan påverka negativt

Se respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Bevarandestatus

Se respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Elvingsson, P., Hindström, M. 1987: Ängar och hagar i Ulricehamns kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Rapport 1989:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1980: Skötselplan för naturreservatet Önnarp. Beslut 1980-01-21.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1994:5.

Martinsson, P.-O. 1991: Rikkärr och örtrika fuktängar i Ulricehamns kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1991:10.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

6430 Högörtssamhällen

Beskrivning: Naturtypen förekommer inte i området utan ändras till 6510, slåtterängar i låglandet.

Bevarandemål:

Negativ påverkan:

Bevarandeåtgärder:

Bevarandestatus:

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6510 Slåtterängar i låglandet

Beskrivning: Utgör större delen av reservatet och domineras av en hövuxen vegetation där brudborste dominerar. Kåltistel och dess hybrid med brudborste är två iögonfallande inslag. Trädsiktet är gles och består mest av glasbjörk och i öster asp. I området finns ett antal nyligen hamlade björkar.

Bevarandemål: Areal
-Arealen slåtterängar i låglandet ska vara minst 2,4 hektar.

Struktur och funktion

-Vid vegetationsperiodens slut ska minst 95 % av arealen vara välhävdad med slåtter (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).

-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkex, åkertistel, älgört).

-Antalet hamlade (lövtuktade) träd ska vara minst 5 stycken.

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävdade landskap ska vara mellan x och y %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag). Längs ån tillåts en tätare trädråd av träd och buskar.

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxtarterna kåltistel, brudborste, smörboll ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan: Naturtypen är mycket känslig för alla former av gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.

Bevarandeåtgärder: Hela området sköts med årlig naturvårdsinriktad slåtter under perioden 10 juli - 15 augusti. Efter slåttern skall höet ligga kvar en tid för att torka och fröa av sig innan det omhändertas och bortforslas från ängsmarken.

Enligt gällande skötselplan (från 1980) skall den västra delen av slåttermarken få utvecklas mot en frodigare högröfuktäng som slåtrats bara ca vart tredje år och då sent i juli eller i augusti. Därvid torde bl a kåltisteln gynnas. Det bör snarast utvärderas om denna hävdregim har haft avsedd effekt i annat fall bör även denna del hävdas med årlig slåtter.

Bevarandestatus: Huvuddelen av området är välhävdad och har en gynnsam bevarandestatus. Resterande ca 30% är svagt hävdad och har inte gynnsam bevarandestatus idagsläget.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

91E0 Svämlövskog*

Beskrivning: Habitatet förekommer i den västligaste delen av området och utgörs av lövskog längs ån som tidvis översvämas. Området har ett tätt trädskikt dominerat av gråal, i övrigt ingår bl a hägg och björk. Svalört är en av de mest framträdande arterna i fältskiktet.

Bevarandemål: Areal
Arealen av naturtypen ska vara minst x ha.

Struktur och funktion

-Trädskiktets ska till minst 60 % utgöras av gråal.

-Förnygring av nyckelararter i trädskiktet ska nås i minst x (90) % av området.

Fördelningen av nyckelararter i olika åldrar eller diameterklasser ska vara x. Minst x (5-10) st stammar över x (2-6) meters höjd ska finnas per ha av respektive trädslag av nyckelarterna.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärlväxterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Om barrträd hotar att ta överhand måste dock åtgärder vidtas. Man måste då ta ställning till om en utplockning av enbart barrträden kan göras eller om en fullständigare förnygring av trädskiktet måste till.

Bevarandeåtgärder: Trädskiktet förnyas om barrträd tar överhand. Om det kan ske utan att vegetationen skadas bortplockas eventuella barrträd successivt.

Bevarandestatus: Skrivs efter genomförd basinventering.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

1029 Flodpärlmussla; *Margaritifera margaritifera*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Generellt gäller följande för flodpärlmussla: Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömhastighet för att igenslamning inte skall ske. Mussellarverna (glochidierna) lever upp till 10 månader som parasit på gälarna hos öring eller lax. Lokal reproduktion av värdfiskbestånden är därför betydelsefull, särskilt eftersom det framför allt är ung öring som fungerar som värd. För att kunna tillväxa måste den lilla musslan hamna på en plats i en sand- eller grusbotten som genomströmmas av friskt vatten, så att musslan kan andas och filtrera näring. Efter några år börjar musslorna sticka upp ur bottenstratum. Flodpärlmusslan blir vanligen köns mogen i 15–20-årsåldern. Spridning sker inom det aktivitetsområde som utnyttjas av småöringar, särskilt viktig är spridningen uppströms. Vandringshinder kan omöjliggöra återetablering av en utgången lokal population. Spridning sker normalt sett ej mellan vattensystem.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<ul style="list-style-type: none">- Okunskap om flodpärlmusslans status och reproduktion inom Natura 2000-området.- Minskande öringtäthet.- En ev vattenkraftutbyggnad i systemet som kan förändra vattenregimen i vattendraget genom reglering, orsaka indämning eller öka fragmenteringen genom att skapa vandringshinder för fisk.- Försurning.- Skogsbruk i övre delar av systemet kan leda till erosionspåverkan och igenslamning.- Grävning och schaktning högre upp i systemet som kan leda till erosion och igenslamning.- Anordnande av avfallstippar eller upplag i närheten av vattnet i angränsande till eller högre upp i vattensystemet. <p>Se även den gemensamma beskrivningen av negativa faktorer för området som helhet.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<ul style="list-style-type: none">- Inventering av flodpärlmusslans status och reproduktion inom Natura- 2000 området.- Se till att öringreproduktionen inte minskar genom elfiskeuppföljning och eventuellt biotopförbättrande åtgärder om fiskbestånden minskar.- Restriktiv syn på ytterligare vattenkraftsutbyggnad.- Följa reproduktionsframgången och status hos flodpärlmusslan och ev göra biotopförbättrande åtgärder. <p>Se även de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Statusen skrivs in efter att basinventeringen genomförts.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare</p>
